

ADATOK ROZSNYAI DÁVID ÉLETÉHEZ.

Újabb időben sokat foglalkoznak Rozsnyai alakjával. Perényi óta Elekes, én és Molnár kíséreltük meg adatokkal járulni a török deák életéhez és munkásságához. A kutatásokat azonban még most sem lehet befejezni, mert a Rozsnyai életéhez és működéséhez fűződő kérdések mindeddig megoldva, tisztázva nincsenek. Új perspektívát nyitott Gergely Sámuel a Teleki levelezésében előforduló Rozsnyai-adalékokkal. Tizenegy levelet közölt Rozsnyaitól, de a többi levélben is sok rá vonatkozó adat található. Én, a ki Rozsnyai Horologium Turcicumát az akadémia »Régi magyar könyvtár«-ában kiadni szándékozom, élettörténetét is meg akarom írni. Ezért Gergely Sámuelhez fordultam, lenne szíves a gróf Teleki-család marosvásárhelyi levéltárában levő, Rozsnyaitól származó vagy rá vonatkozó leveleket átengedni. Gergely S. szíves volt a még ki nem adott anyagot rendelkezésemre bocsátani és közlésüket is megengedni. A kolozsvári »Erdélyi múzeum«-ban levő, Rozsnyai vonatkozású dolgokra Kelemen Lajos unit. főgimn. tanár, a marosvásárhelyi városi levéltárban levő II. Apafi-levélre pedig ifjú Biás István városi levéltáros voltak szívesek figyelmemet felhívni. (Ezúton is köszönetet mondok nekik!) Íme, rendelkezésre bocsátom a talált adatokat a Rozsnyaival és korával foglalkozóknak!

Kilencz levél Rozsnyaitól származik, egyet Teleki Mihály ír Rozsnyainak. I. Apafi Mihály utasítja a marosvásárhelyieket, hogy R.-t nyáradtói építésénél lássák el fagerendákkal. II. Apafi Mihály Rusoron birtokot adományoz neki. Végül Rozsnyai felvett adósságáról kötelezvényt ír.

A Rozsnyaitól származó és hozzáintézett levelek azért fontosak, mert iratásuk helyének és idejének megjelölésével életének egyes korszakaiba bepillantást engednek. E levelek is bizonyítják, hogy Rozsnyai ez időben (a 70-es években, egész fogságáig) vagy Erdélyben az udvarnál szolgált, vagy a portán. (1675-ben kimegy, l. útközben Brassóból és Drinápolyból írt leveleit. Ezúttal a Zólyomi-ügyben, a magyarországi elégtelenek érdekében és a lengyel-török béke létrehozásán fáradozik. 1677-ben ismét künn van.)

Fontosak azonban a levelekben levő adatok is. Részint a kor mozgalmaira vonatkoznak, melyekben Rozsnyai is tevékeny részt vett. Részint Teleki Mihály támogatásáról tanuskodnak, mikor szatmári táborozása miatt a török porta megharagszik rá. Részint Rozsnyai D. ügyesbajos dolgaiba világítanak be.

Az erdélyi megyék közül a határszélieket a váradi pasák folyton sarcolták. Apafi minden erejét latba veti érdekükben. Panajot, Rozsnyai

és a portán levő erdélyi emberek tőlük telhetőleg dolgoznak és el is érnek annyit, hogy a vezér foglalkozni kezd érdemlegesen az ügygyel (l. 1., 2. lev.-t). A magyarországi elégtelenek érdekében is már éveken keresztül mindent megtesznek a portán az erdélyiek, köztük Rozsnyai is (l. 8. lev.-t). A lengyel háborúban részt vesz Rozsnyai is. Tolmács az élelmiszert szállítók mellett. Sokat ír leveleiben e háborúról. Előre értesíti Telekit, hogy e háború meg fog indulni. A császár maga fogja vezetni. Az erdélyieknek is részt kell majd venniök. Az 1672-iki háború lezajlása után a dermesztő hidegségről ír, mely a török hadsereget kínozza. Az adó késlekedik. 1673-ban újra háború előtt állnak a lengyelek és törökök.

Sőt 1675-ben is nagy volt a titkos készülődés a törököknél a háborúra (l. az 1., 2., 4. és 8. lev.-t).

A magyarországi bujdosók 1672-ben fővezérükké választották Telekit és ez akkor kis sereggel megindult Szatmár felé, számítva a bujdosók és a vármegyei hadak tömeges csatlakozására. Mielőtt azonban ez bekövetkezhetett volna, a szatmári őrség 1672 szeptember 20-án meglepte Batizvasvári faluban és csapatát szétverte. Teleki fél, hogy e támadásért a porta majd megorrol. Rozsnyai értesíti, hogy az ügy még nem került szőnyegre. Majd közbenjár érdekében (l. 2., 3., 9. lev.-t). Teleki viszonzásul támogatja Rozsnyait az erdélyi udvarnál, sőt néha saját pénzből is ad, ha nem tud valamit Apafinál egészen keresztülvinni (l. a 11. lev.-t). Rozsnyai meg Teleki vásárlásait bonyolítja le és ajándékokkal kedveskedik neki. Kereskedik rubintokkal, lovakkal. Egyszer ugyancsak meg van akadva, mikor Telekinek ígért fakó lovát kénytelen a fejedelemasszonynak eladni.

Rozsnyai szolgálataiért az országtól kérvényben a bogáti földbirtokot, vagy 1500 tallért kér (l. 1. lev.-t). Kap is jutalom fejében ezer tallért, a mit Rozsnyai D. (Székely oklevéltár, VI. köt., 335. l.), nyugtatványoz, ígervén, hogy a míg él országát és fejedelmét igaz hűséggel és jó szívvel fogja szolgálni. Szamosújvári jobbágyainak (új adat, hogy voltak) védelmezését kéri a zsaroló tisztek ellen (l. 5. lev.-t). Sokat zavarják nyárádtói birtokában (l. 7. lev.-t) és ezért védelmet kér a szomszédok ellen. Nyárádtón ugyanis háztelkeket kapott (új adat). Ezekre házat épít. Apafi rendeletére a marosvásárhelyieknek gerendákat kellene oda szállítani. Azok azonban nem tesznek eleget a parancsnak. Apafi Rozsnyai érdekében újból ír (l. 10. lev.-t), mert török deákját hivatalos teendőiben zavarja a késlekedő építés. Úgy látszik tehát, hogy 1677-ben még nagy volt Rozsnyai befolyása, hatalma, tekintélye. E leve-

lek beszámolnak Rozsnyai káráiról és ügyes-bajos (sőt titokzatos) dolgairól is.

II. Apafi Mihály, a kinek Rozsnyai tudvalevőleg történeti munkájából szintén adott egy példányt, a török deáknak részint atyjának tett szolgálataiért, részint elmaradt fizetései miatt beadott kérvényére a fogarasi Rusor faluban jobbágyokat és fölbirtokot adományoz (l. a 12. közleményt).

Rozsnyai Dávid, a »Fehér vármegyében *Fogarasban* lakó török deák«, 1704 június 25-én a nagy szükségétől kényszerítve, Vajda Péter-től és feleségétől (Füser Máriától) kölcsön vesz kétszáz forintot. Leköti ezért rusori birtokán levő jobbágyait és azok családjait. Rendkívül szigorú feltételek között kapott csak hitelbe pénzt. Két év múlva kellett volna fizetnie. Időközben anyagi helyzete még csak rosszabbodik, nem hogy javulna, úgy hogy 1705 február 8-án kénytelen újra 30 frtot felvenni. Az előbbi évben kötött szerződést egy évvel meghosszabbítják és a jobbágyokon kívül ottani birtokait is leköti. (L. a szerződést a gróf Toldalagi-család levéltárának udvarfalvi csomójában a kolozsvári Erd. Múz.-ban.)

Íme, ez adatokkal a derék török deák alakja kissé megvilágosított előttünk. Látjuk önzetlen fáradozásait az erdélyi sanyargatott megyék, a magyarországi elégyületlenek érdekében és Telekiért, jólelkű pártfogójáért. Megvilágosodik azonban magánélete is.

De beszéljenek maguk a levelek!

1.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak. Drinápoly, 1672, ápr. 18-án.

Szolgálok kigyelmednek, Uramnak.

Gondolván Uram talán gyűlése leszen kigyelmeteknek míg mi kikerkezünk, kényszerítettém kicsiny alkalmatossággal provideáltatni innen is. A mint Uram azelőtt is beszéltem kigyelmednek dolgomat, én azzal a bizontalan jószágocskával időmet bizony heába nem töltöm, ha nem ha vasban veret is ő Nagysága, de én bizony conventiomat beküldöm, ha ő Nagysága ezaránt való kegyelmességétül megfoszt. Én itt Panajotnak is megmondottam, hogy bizony nem különben tartom, mintha a maga erszényébül adná ki, ha jó végre viszi a fennforgó dolgokat, mert mind az ország, mind a fejedelem kegyelmeket ígérték s bizony, Uram valóban forgolódék is s hiszem is Istent, jobban lesznek, mint eddig. Én, Uram, most kínálok magamat, nem sokat teszen mind ő Nagyságoknak, mind az nemes országnak az az egynehány pénz. Ha Isten éltet, meg is bizonyítom, hogy nem haszontalan helyre adták ő Nagyságok ő kegyelmek. Különben én mind Isten s mind az világ előtt

protestálok, oka ne legyen, mert én bizony kenyeret keresek, heában időmet nem töltöm. Kigyelmedet azért, mint Uramat, kérem sokszor jóakaratójából tölt igéreti szerint most szolgáljon s vigye ki, ha lehet, mind ő Nagyságától, mind az nemes országtul jószágon elméje ne is járjon senkinek, mert nekem bizony nem kell, hanem ha a bogáti portiót adják ő Nagyságok, de úgy is csak az ország segítségét megvárom. Erővel én senkin nem vétetek, hanem kínálom magamat, ezért mind az országnak, mind ő Nagyságoknak holtig kötelezem magamat, de ha nem, bizony gondot viselek magamra. Ím, Uram, írtam supplicatiót mind az országnak, mind az ő Nagyságoknak, ha kigyelmed igyekezi promoveálni, Isten is megáldja kigyelmedet és én is, ha élek, maradékinak is igyekezem szolgálni kigyelmednek. A mi fennforgó dolgokat illeti, a mint feljebb is íráram Uram, hiszem Istent, jobban leszen dolgok azon vármegyéknek, a mint eddig voltak. Most azt vizsgálja a káptalanok által a vezér, mennyi jószágok és jövedelmek vagyon az váradi pasáknak, kitanulván, jó karban állítja, azt fogadta. Szintén ma irata, Uram, Panajot uram velem egy minutát a vezérnek, mely is nem egyéb, hanem merő motiva. Summája: hogyha azok a vármegyék a holdolás alól fel nem szabadulnak, sem a fejedelemnek nem leszen hol fejedelmeskedni, sem az adót többé meg nem adhatjuk, már mire vezérli, Isten ő felsége titkában vagyon. A lengyelek ellen személye szerint akar menni a császár. Semmiképen meg nem maraszthatják. Az erdélyieknek sok köszvényt és kólikát mond a török császár calendariumja. A mi felől, Uram, ígéretet tettem volt, a bizony meg nem változik, csak vigye végben Kigyelmed dolgomat ő Nagyságok és a nemes ország előtt. Bethlen Gergely uram is az ország előtt ígérte Uram, hogy segíti dolgomat. Éltesse Isten jó egészségben Uram kigyelmedet. Drinápoly, 18. Ápr. A. 1672.

Kigyelmed jámbor szolgája

Rosnay Dávid m. p.

P. S. Akár másfélezer tallért adjon Urunk s akár a bogáti portiót, akármelyikkel contentus vagyok.

Az országtul ezeret kérnék, Uram, ha kigyelmed akarja, bizony végben is viheti. Tisztességesebb ajándékot adok bizony annál, a mit ígértem vala Fejérvárott postamester uram által, csak vigye végben Uram kigyelmed. Kigyelmed kezében vagyon, Uram, az embereknek elméjüket megcsinálni. Áldja meg Isten kigyelmedet Uram. Ha a fejedelem elméje annyira ereszkedik, nem kell tágitani, ha én ott nem leszek is, csak vigye végben Uram kigyelmed, mivel jól tudja kigyelmed, ott hamar változik a dolog.

Visszavárom kigyelmedtől, más ne lássa.

Czim: Tekintetes nemzeti Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredelije: a gr. Teleki-család marosvásárhelyi levéltárában.)

2.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak, Jászvásár, 1672, nov. 9-én.

Szolgálok kigyelmednek Uramnak.

Minémű nyomoruságban és busulásban legyünk Uram mind az időnek alkalmatlansága mind az adónak reméttelen késedelme miatt ő látja csak az jó Isten. Ma indula a császár Drinápoly felé innen Jászvásár mellől, de az üdönék rendkívül kegyetlensége miatt még odamennek sok Török hejával lesznek. Én Uram kigyelmed parancsolatja szerint, kötelességem is azt tartván, hidgye bizonynyal, valamit Kigyelmed becsületinek maradására el tudok követni, jó lelkem ismereti szerint elkövetem. Istennek neve áldassék érette, még eddig emlékezetben sem lőtt Kigyelmed személye, nem is reméllem. Ha az jó Isten életben haza viszen, nem késém, Uram, kigyelmedet udvarlani. Mindezekről akkor bővön. Nemessányi uramnak adott válasznak tenora szerint csak az régi, a váradi török pedig, ki is ezen matéria végett jött, sokkal különbel biztatja magát, melyet szóval referálhat Nemessányi uram Kigyelmednek. Én rajtam, Uram, az egyik nyomoruság a másikat éri, mert az inasom el szokék a lengyelek közzé többel ezer forintomnál, úgyannyira, hogy nekem, Uram, csak költségemre való sem maratt. Kigyelmed is pedig a a gyűlésen nem compareálhatott, hogy dolgomnak hátramaratt részét az ország előtt suppleálhatja vala. A jószágomat is, a mint hallom, az szüle valóban sürgeti. Nekem pedig, tudja Uram kigyelmed, eleitől fogva senki is, Kigyelmeden kívül, semmi dolgomat nem segítette, mint leszen kimene tele jámbor szolgálatomnak, tudja csak az Isten. Az adó, mivel elkésék, nem hiszem Drinápolynál előbb beadhassák. Kigyelmed, Uram, ne busuljon, mert ha Isten haza viszen, megvigasztalom Kigyelmedet. Sokáig jó egészségben éltesse Isten, Uram, kigyelmedet. Datum Jászvásár, 9, nov. 1672.

Kigyelmed jámbor szolgája

Rosnay Dávid m. p.

Czím: Tekintetes nemzeti Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredetije: a gr. Teleki-család marosvásárhelyi levéltárában.)

3.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak, Drinápoly, 1672, dec. 29-én.

Noha, Uram, Isten kegyelméből hiszem, hogy rövid időn udvarlom Kigyelmedet, mindazáltal postamester uram ő kigyelme menetelnek alkalmatosságával is akarám levelemmel s két-három szóval udvarlanom Kigyelmedet. Itt, Uram, még Istennek hála, elé nem fordula a Kigyelmed dolga, de a mint a németek fenyegetőznek, nem leszünk haragtól üresek. Én, kötelességem szerint, Kigyelmed becsületire mindeneket elköve-tek lelkem ismerete szerint is írom, bár Isten jobb szolgát ezen a portán Kigyelmednek ne adjon nálamnál; nemde nem. Válaszunk leszen nekünk is nem sokára, ha Isten engedi, nem késünk, hagyunk minde-eket akkorra, most csak conjecturákkal Kigyelmed füleit terhelni mi

szükség. Ha Isten kiviszen, nem késem Kigyelmedhez menném és mindeket, amit tudok, kibeszélek. Kérem, Uram, Kigyelmedet, írjon Urunknak s asszonyunknak, Mikesné ellen keménykedjenek, az országgyűlésig még conteltálatom és egyéb nagy kárvallásim után is ante contentationem, hogy költözzem hó hátára, ítélje meg az Isten. Nem szűnöm meg Kigyelmednek, mint uramnak, szolgálni Kigyelmed hasznos jó fáradságáért. Éltesse Isten sokáig jó egészségben, Uram, kigyelmedet. Datum Adrianopoli, 29 Decembris 1672. Kigyelmednek jámbor szolgálója

Rosnay Dávid m. pr.

Hátul: Kigyelmed parancsolatja szerint vásárlásinak jutalmas végben vitelében tehetségem szerint szolgálni el nem mulatom.

Czim: Tekintetes nemzetes Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredeti je: a gr. Teleki-család levéltárában Marosvásárhelyt.)

4.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak. Fogaras, 1673, február 9-én.

Ajánlom, Uram, kigyelmednek jó szolgálatomat.

Én, Uram, Isten kegyelméből kijöttem, noha elég búval, kinek legkisebbikje is bő írással lehetne meg, de tudván Kigyelmed idejövételit, halasztom arra. Hogy eddigi s régi szokásom szerint hosszas írással nem terhelem kigyelmedet, oka az volt, mert már jóidőtől fogva hallom, hogy im ma, im holnap érkezik Kigyelmed, inkább akartam, a mit tudok, Kigyelmednek kibeszélni, mintsem pennára bízni, a minthogy, Uram, én relegálok most is Kigyelmed idejövetelire. Egyébiránt most nem is egyéb tartóztat itt. Az én Istenem hozná el, Uram, kigyelmedet, mert valóban bizony nagy szükségem vagyom most egyszer a Kigyelmed idejövetelire. Kameniczet úgy hallatik megszállotta a hír, melyet ha valóság is követni fog, úgy hiszem, bizony leszen dolgunk a jövő nyáron. Én, Uram, Lengyelországi novellákat akarván vásárolni, a mi kis értékem vala, oda van, a mi keveset vásárolhattam, annak bizony valóban megadám az árát, a melyet, elhiszem, szánakozó füllel érthetett Kigyelmed is. Éltesse Isten jó egészségben, Uram, kigyelmedet. Fogaras, 9. Február 1673.

Kigyelmed alázatos szolgálója

Rosnay Dávid m. p.

Czim: Tekintetes nemzetes Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredeti je: a gr. Teleki-család levéltárában Marosvásárhelyen.)

5.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak. Herepe, 1675, október 13-án.

Szolgállok Kigyelmednek, Uramnak.

Nekem, Uram, valóban megadák a Kigyelmed eljövetele után a lónak árát, tudtam is, hogy a Kigyelmed praesentiája nélkül úgy járok véllek. Nekem más fél száz tallérnál többet nem adának, azt is nagy nehe-

zen. Azonban; Uram, minapi Kigyelmeddel való beszédem szerint én a Szamosújvárott levő jobbágyimról donatiómat István deák uram kezében küldtem, hogyha vagy kimenőleg vagy bejövőleg fogna Kigyelmed a több commissáriusokkal együtt a dolgokhoz nyúlni, tehát legyen készen ő Kigyelménél róluk való igazságom. Chernel uram is ígérte jóakarátját, hogy nem hadgya Kigyelmednek elfelejteni, eszében juttatja Kigyelmednek akkor, bizodalmason kérem azért, mint jó Uramat, kigyelmedet jó ígéreti szerint legyen részemre és megfogatván, küldje Szentpéterre őket, míg én onnan elvitetem. A fakó ló talán nem kelle, Uram, kigyelmednek. Ő Nagyságok valóban tudakoztaták Gyulai Tamás uram által. Valaki betalálta suttogni, de már Kigyelmednél lévén ígéretem felőlle, addig nem adom senkinek s míg Kigyelmed ígérését nem veszem felőlle, azután pedig sem, mivel magam számára akarnám hadni. Húsz tallérnál alábbadnom káros s így, Uram, ez húsz tallért a több pénzzel computáltván, talán ha jól emlékezném, 132 tallért fog tenni, melyet bár csak portára elsőben jövök, ő Nagysága emberétül küldene, Uram, Kigyelmed be, mivel adós vagyok odabé vélle. Ezen szolgálommal, ha embert küld, Uram, kigyelmed, elvihetik a lovat, itt van Herepén. Elvárom, Uram, kigyelmed kívánatos választát mindenekrül.

Éltesse, Uram, kigyelmedet Isten jó egészségben.

Herepe, 13. 8.-bris A. 1675.

Kigyelmed alázasos szolgálója

Rosnay Dávid m. p.

Kérem, Uram, kigyelmedet, azokat a jobbágyokat restitualván, javaikbul ne engedje megfosztatni a bitangot kapdosó tisztekkal.

Nekem, Uram, Kende Gábor úrnál feles rubintjaim vannak, sem árok, sem a kövek meg nem kerültek. Még a Radnóti gyűléskor adtam volt ő kigyelmének látoul oda. Akarnám, Uram, nevemmel kézhez venné Kigyelmed, elvennék az árokban akár juhót, akár kanczát. Ez levelemet megmutatván ő kigyelménél, vegye kezéhez Uram ő kigyelmétől, ha nem neheztelne, Uram, kigyelmed. Számok és árok fel vannak papirosira írva.

Teleki kezével: Dávid deák levele lúadás felől, kit is én neki megküldtem, nem vagyok adós neki. 1675, 15 8.-bris.

Czím: Tekintetes nemzetes Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredetiije: a gróf Teleki-család levéltárában Marosvásárhelyt.)

6.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak. Herepe, 1675, október 14-én.

Szolgálók alássan kigyelmednek Uramnak.

Kigyelmed jámbor szolgálójának itt léte alatt két rendbéli parancsolatja érkezék Asszonyunknak a fakó lóért. Ki ördög sugta be, nem tudom. Én, Uram, el nem merém mulatni, oda kelle küldenem, de azon Kigyelmed ne busuljon, mert bizony egy lába sem jó s nem is természetes, vékony is a ló, kit azután is kitanulhat másoktul is, csak a szine volt

tizenkét talléros, megítélheti Kigyelmed. Ha Isten beviszen, ha drágábbul veszem is, jobb ménlovat hozok bizony én Kigyelmednek. Éltesse Isten Kigyelmedet, Uram, jó egészségben. Herepe, 14. 8.-bris 1675.

Alázatos szolgálója

Rosnay Dávid m. p.

Czím: Tekintetes nemzeti Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredetije: a gr. Teleki-család levéltárában Marosvásárhelyt.)

7.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak. Brassó, 1675, október 20-án.

Alázatos szolgálatomat ajánlom kigyelmednek, Uramnak. Isten, Uram, kigyelmedet hazánk hasznos szolgálatjára éltesse.

Mínemű bajoskodásim legyenek, Uram, Nyárádtón pénzemen szerzett s cseréből álló portiócskában vallásunkin kívül való izgágát szomszédimtul infestáltatván, említettem vala, Uram, Kigyelmednek Szent Péteren létemben, kikkel való perlekedésre az ország rajtam meg nem szűnő szolgálata miá nem érkezhett, kételeníttem az nemes országkegyes atyai succursussához folyamodnom, kívánván igen alázatosan, hogy azon alkalmatosságcskában méltóztatnék a nemes ország confirmálni, melyrül, Uram, a supplicációt megíratam s ezen szolgálattal alá is küldtem Kigyelmed kezében, hogy az Úrnak, Bánfi Zsigmond uramnak ő kigyelmének, adja és kérje is ő kigyelmét, olvastassa el. Írtam, Uram, mind a több uraknak is. Alázatosan kérem azért Kigyelmedet, jó Uramat, sokszori ígért jó akaratját egyszer most mutassa meg s jó szavával segítse dolgomat és az urak elméjeket is ne neheztesse hozzáam reficiálni, hiszem, Uram, három vagy négy házhelynek confirmálása nem igen derék dolog, lám még én oda fűződöttem, az ördögnek sem kellett, hanem most én velem izetlenkednek. Ha élek, Uram, bizony én is hálaadó szolgálója leszek kigyelmednek, de Isten is meg áldja Kigyelmedet érdemes szolgálójához való jó indulatjáért. Éltesse és tartsa meg Isten jó egészségben, Uram, Kigyelmedet.

Brassó, 20 octobris A. 1675.

Kigyelmed alázatos szolgálója

Rosnay Dávid m. p.

P. S. Meghagytam, Uram, szolgálómnak, Kigyelmedtől várjon.

Ha pedig Uram azt praetendálná az ország benne, hogy nehéz valakinek vérsége ellen confirmálni valakit, tehát csak akár ilyen gratificációval legyen, hogy contra vicinos legyen meg a confirmatio, a jus sanguinitatis maradjon fenn, csak a jus vicinitatis corruáljon. Mindazáltal, Uram, ha amúgy sine qualificatione lehetne, bizony jobb volna.

Az urunk ő Nagysága propositiójában is tétettesse fel, Uram, kigyelmed.

Czím: Tekintetes nemzeti Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredetije: a gr. Teleki-család levéltárában Marosvásárhelyen.)

8.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak. Drinápoly, 1675, nov. 26.

Szolgálók Kigyelmednek Uramnak.

Noha, Uram, semmi oly meritalis még eddig dolgunkban nincsen, mindazáltal kötelességemnek én eleget akarván tennem, két-három szóval levellem által akarom, Uram, kigyelmedet udvarlanom. Adja Isten, szerencsés órában találja méltatlan levellem Kigyelmedet. A Tihajával szemben voltunk, Uram, Szepessi uramnak, úgy látom szánakodik a magyar szomorú ügynek megorvoslásának haladásán, átkozván a Lengyeleket, hogy ő miattok nem fakadhatnak ki. Én, Uram, jó reménység nyujtásnál egyebet most sem remélek. Itt semmi hire a békességnek. A jövődő hadakozásra való titkos apparatus nagy. Kigyelmed vásárlására, Uram, volt gondom. Elhiszem, én sem fogyatkoztam meg Kigyelmedre bízott, megígért jóakarattjába ajánlott aprólékos dolgaimban.

Isten éltesse, Uram, kigyelmedet jó egészségben. Drinápoly, 26. nov. 1675.

Alázatos szolgálója

Rosnay Dávid m. p.

Czim: Tekintetes nemzetes Teleki Mihály uramnak stb.

(Eredetije: a gr. Teleki-család levéltárában Marosvásárhelyen.)

9.

Rosnay Dávid Teleki Mihálynak. Ebesfalva, 1676, januarius 20-án.

Szolgálók Kigyelmednek Uramnak.

Noha reméllem, Isten nem sokára megengedi, Uram, Kigyelmeddel szemben beszélhessek, mindazáltal kötelességem szerént ez alkalmatosságot sem akarom elmulatni, engedje Isten, együgyű írásom jusson örvendetes órában Kigyelmedhez.

A Portai dolgokrúl hosszas írásom nem szükség, tudván azokrul bővön tudósították Kigyelmedet; különösen Kigyelmed személyéről miformában való beszéd volt, Szepessi Pál uram ő kigyelme töllem megértvén, tudja, úgy hiszem, nállamnál előbb leszen ő kigyelme Kigyelmeddel szemben, akkor megértheti, ide nem akarván írni. Én, Uram, Istenem bizonyosságom, egyészlen kigyelmed részéről voltam s tovább is úgy leszek. Kigyelmed vásárlására volt gondom. Isten azt adván érnem, a terminuson praesentálom is, csak a kengyelek maradtak volt el, de meghagytam a hátralevő postáknak, azokat is hozzák utánnam. Éltesse és örvendeztesse Isten mostani bokros szomorúsági után, Uram, kigyelmedet.

Ebesfalva, 20. Januarii A. 1676.

Kigyelmed alázatos szolgálója

Rosnay Dávid m. p.

Odajártam alatt dolgaimban való Kigyelmed hasznos industriáját, mint Uramnak, meg szolgálom. Maradt ugyan egy kis rész nyarádttöi portiócskám alkalmatosságában, mivel mindenik főtisztem vallásunknak

ellensége, de hiszem Istent, Kigyelmed jó akaratja által Isten után az aránt való akadályom is sopiálódhatik.

Mi, Uram, Szepessi urammal ő kigyelmével majd elindulunk innét udvartul, ő kigyelme Kolosvár felé, én pedig Herepére, de ott nem késsem, Nyárádtőre megyek.

Czim: Tekintetes nemzeti Teleki Mihály uramnak, stb.

(Eredetije: a gr. Teleki-család marosvásárhelyi levéltárában.)

10.

Apafi Mihály fejedelem elrendeli, hogy Rosnay Dávid török deák nyárádtői építéséhez járuljanak a marosvásárhelyiek a szükséges famennyiséggel. Fogarasvárában, 1677, ápr. 10.

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Tranniae par. Regni Hungariae Dmus et Siculor. Comes etc. salutem et gratiam meam.

Nemzeti és vitézlő Rosnay Dávid török deák hívünkhez akarván nyárádtői építésében kegyelmességben lennünk, még az elmúlt esztendőben parancsoltunk volt hűségteknek, hogy bizonyos számú fákat szállítatna alá hűségtek a magok erdeiről Nyárádtőre, de amint értjük, parancsolatunknak posthabeálásával mindeddig is tizenöt szál gerendák lévén, elszállítatásokban némely emberek viszálykodnak. Minekokaért kegyelmesen és igen serio parancsoljuk hűségteknek, vevén ez commissionkat, minden haladék nélkül tizenöt szál jó és arra alkalmas gerendafákat Nyárádtőre szállítani el ne mulassa, magunk kegyelmes tiszti is a lévén, hogy hova hamarébb mehessen elő építések, hogy így annál inkább érkezhetnék reá a mi és az ország dolgaiban való hasznos szolgálatra. Többé ezen dolog végett ne búsíttassunk, ha kemény animadversiónkat el akarja hűségtek kerülni. Secus minime factur. Datum in arce mea Fogaras, 10. Ápr. 1677. — Apafi m. p.

Lent ugyanazon irással odajegyezve: Marosvásárhelyieknek.

(Eredetije: a marosvásárhelyi városi levéltárban CCCXXVI. levéltári jelzéssel.)

11.

Teleki Mihály Rosnay Dávidnak. Szamosújvár, 1677, nov. 1.

Szolgálok Kigyelmednek.

Levelét Kigyelmednek böcsülettel vettem. Ha rulam nem feletkezett, megszolgálom. Hasonló jó akaratját tovább is várom. Kérem is, ne felejtsem el. Én is jelen voltam Kigyelmed dolgai sollicitálásában, kiben ha mi kis hiba esett, tulajdonítsa az ő Nagyságok szomorúságának. Mindazáltal, édes Dávid uram, ötven-hatvan tallérig kérjen kölcsön, én magamra vállalom, hogy megszerzem vagy az magamébul megadom. Kérem Kigyelmedet, tudósítson. Isten éltesse Kigyelmedet.

1. Novembris 1677. Szamosújvárott.

Kigyelmednek szolgáló attyafia
Teleki Mihály m. p.

A dolgokrul kérném Balo uram Kigyelmedet. Kérem Kigyelmedet, küldjön nekem, vagy hozzon nekem háromszáz öl gyapotkőtelet sátorokhoz valót és egy egész bál jóféle k t vagy tíz szekszenára való harangocskát. Sárosi uram kezes leszen talán érettem, mert itt velem pénz nincsen. Kölcsön nem kaphatok.

Czim: Nemzetes vitézlő Dávid deák uramnak nekem, jóakaró uramnak ő kigyelmének.

(*Eredetije:* a Rozsnyay-család birtokában Udvarfalván.)

12.

Másolata II. Apafi Mihály adománylevelének, melyben Rusoron birtokot és jobbágyokat ad Rozsnyai Dávidnak. Bécs, 1702, augusztus 6-án.

Mi, Apafi Mihály, Szentséges Római Iperiumbéli Fejedelem és Herceg adjuk tudtokra mindeneknek, a kiknek illik, hogy megtekintvén nemzetes marosvásárhelyi Rosnay Dávidnak, mind néha emlékeztető édes atyánk erdélyi Méltóságos fejedelem mellett, mind pedig annak utánna mellettünk való hűséges szolgálatját, mind pedig esztendőnként való rendelt fizetéséből praetendalt restantiáiról való contentatiója iránt írott alázasatos instantiáját, Fehér vármegyében Fogaras-földén, fogarasi várunkhoz tartozó Runsor nevű falunkban lakó Rád Bordás és Arszul nevű két jobbágyinkat, fiaival, házokkal, örökségekkel és azokhoz való appertinentiákkal együtt és ugyanott egy jobbágyi paraszt pusztá fundust hasonlóképen appertinentiáival, melyet is fogarasi udvarbíránk jelenlétében maga választhasson azok közül, melyeken a szolgálatra alkalmas vár nincsen, adtuk és engedjük megemlített Rosnay Dávidnak, feleségének, András és Sámuel nevű fiainak, Rebeka, Susanna, Rachel és Sára nevű leányainak és két ág maradékjoknak háromszáz tallér summa inscriptióban, úgy, hogy a mennyiben hatalmunk vagyon reá, maga, felesége és megnevezett fiai életükig kiválthatatlanul, praescriptus successori pedig az megírt inscriptionalis summának letételéig, békességesen bírhasák, cum ea tamen declaratione, hogy ezen fenn specificált inscriptionalis summa légyen maga kívánsága szerint fizetésébeli, quo quomodo praetendalt restantiáiért való plenaria excontentatiójára. Melynek nagyobb erőségére adjuk ezen, pecsétünk és kezünk írásával megerősítettet levélünket. Datum Viennae Austriae. Die 6-ta Augusti Anno 1702. — Michael Princeps Apafi, mpr.

(*XVIII. századi másolat:* a gr. Toldalagi levéltárban (Udvarfalva csomójában) az Erd. Múz. levéltárban.)

Közli: DR. BITTENBINDER MIKLÓS.